

יוצר באזזז

כתבה: גלית בצלאל | צילום: אסף ספקטור

האמן הרב תחומי **איתמר טל (42)**, צייר, פסל ומאייר בפלסטלינה, עושה חיל כיום במרכז, הרחק מאיתנו, אבל רבים מתושבי העמק ודאי זוכרים אותו, היות שכילד, הוא גדל כאן, בקיבוץ יפעת.

הוא מספר לי בגעגוע על ילדותו ועל הילד שהיה חריג כמעט בכל דבר, בקיבוץ של שנות ה-80.

"היינו המשפחה היחידה שיש בה רק אימא ובן, מה שנחשב למוזר באותם הימים. אמי התנתה את החברות בקיבוץ בכך שלא אשן בלינה המשותפת בבית הילדים. וכך היה. באספת הקיבוץ נוצר תקדים ואפשרו לי לישון בבית ולהגיע בבקרים לבית הילדים. בנוסף, הייתי הילד היחיד שאכל שונה מכולם. אני מחלוצי הצליאק בארץ. בחדר האוכל קיבלתי אוכל שונה, בעיקר עוף מכובס. בהמשך הייתי גם התלמיד הגרוע ביותר לדורותיו של ביה"ס 'העמק המערבי', כי שום דבר לא עניין אותי במיוחד, אבל הקיבוץ התווה בי ערכים כמו לדעת לחלוק ולהעניק, לא להיות מרוכז רק בעצמי ולאהוב מאד את הארץ. אני בקשר קרוב עם חלק מבני כיתתי עד היום ועם משפחות נוספות בקיבוץ. ליפעת תמיד יהיה מקום גדול אצלי בלב, והיא תיזכר כאגדה קסומה שכבר אינה קיימת."

לאחר שהשתחרר משירותו הצבאי הבין איתמר שעל מנת להתקדם בחיים הוא יצטרך להתאמץ וללמוד, ולאחר שהשלים בגרות, ואפילו בהצטיינות, שכנעו אותו חבריו להצטרף אליהם ללימודי תקשורת חזותית בביה"ס גורן שבמכללת עמק יזרעאל.

"לא ראיתי את עצמי מתרחק מהעמק וחשבתי שזו תהיה בחירה נכונה. בשנה הראשונה ללימודים בקורס 'המחשה חזותית' של המרצה יואל גלינסקי, נחשפתי ליכולת הפיסול שלי, שלא הייתי מודע לה קודם. אז הציעו לי לעבור לבצלאל, אבל החיבור והאהבה לעמק היו חזקים ממני. רק אחרי שסיימתי את התואר עברתי לת"א. גם היום, למרות שאני חי במרכז כבר הרבה שנים, בתוך ההמולה, הצפיפות והאוטובוסים שחולפים מתחת לביתי, העמק והקיבוץ עדיין מושרשים בי. יש לי איזשהו שקט פנימי ומשהו נינוח יותר באופי, שבא מהעמק. אני חושב שהוא מאוד נוכח בכל העיסוקים האמנותיים שלי".

כשהשלים את לימודי התואר בעיצוב גרפי ותקשורת חזותית, החל איתמר לפסל...כבשים. הוא יצר אותן מספוג ופימו ומכרן ביריד עבודות יד בנחלת בנימין. כבר ביום הראשון של המכירה הצליח למצוא בית חם ללא פחות מ-40 כבשים. ככל שעבר הזמן הביקוש ל"חיית המחמד" שלו הלך וגדל. בדרך הספיק גם לעבור לייצור המוני של כבשים במפעל בסין, אבל מהר מאוד הבין שזה לא בשבילו. אפשר לומר שנקודת הזינוק המשמעותית ביותר שלו הייתה בשנת 2008, עת חבר לסופר אפרים סידון, ואיר בפלסטלינה את ספרו "בבה כבשת היומולדת". הספר היה ראשון בסדרת ספרים ותקליטורים שעסקו בכל פעם בדמות כבשה אחרת והפכו לרבי מכר. בבה הפכה לאושייה בקרב הפעוטות. לפני כ-3 שנים אף יסד את "בבה הוצאה לאור", במסגרתה פרסם עד כה שלושה ספרים. בסה"כ הוציא איתמר עד היום תשעה ספרים, אחד מהם אף זכה בפרס ספר הפלטינה והשני בפרס ספר הזהב, מטעם התאחדות המו"לים בישראל.

אני חייבת לדעת - למה דווקא כבשים?

"את הכבשה התחלתי ממש במקרה, בהארה פתאומית. בסיום לימודי התואר טיילתי עם הכלבה שלי בשדות העמק ונתקלתי בכדור ספוג ישן, זרוק בתוך שיח קוצני. השמש יצרה בו מהמורות ושקעים, שגרמו לו להיראות כמו גוף של כבשה. לקחתי את הכדור הביתה,

נעצתי בו ארבעה מסמרים בתור רגליים, הכנתי ראש מפימו, ונוצרה כבשה שמנמנה ומצחיקה. החברים שלי כל כך התלהבו וביקשו שאכין להם כזו במתנה. כך עלה רעיון שאפתח דוכן עם הכבשים במדרחוב נחלת בנימין בת"א. החלטתי שהייעוד שלי זה דוכן הכבשים. לא עניין אותי לעסוק בתחום שלמדתי. כך, ביום בהיר, הגעתי נרגש ומבוהל לעיר הגדולה ודי מהר הכבשים הפכו לסיפור הצלחה. לא עמדתי בביקוש. כולם רצו כבשה קטנה לבית או למשרד. דוכן הכבשים היה מאד "עמק יזרעאלי" באופיו. עיצבתי אותו כדיר, עם גג רעפים, דשא, גדרות, וכל כבשה צוידה ב'אקססוריז' - מספוא וגלל, וקיבלה אפיון ועולם תוכן, למשל כבשה סגולה כסגולה להצלחה ולמזל, כבשה עם רטייה כסמל לרתיעה שלה מזאבים, כבשה שחורה עם לב זהב ועוד שלל אפשרויות. בחגים אבזרתי כל כבשה בסממן מהחג, אתרוג, מצה, אוזן המן, כל חג והסממן שלו".

ואיך נוצרה ההיכרות עם אפרים סידון?

"ההיכרות עם אפרים נוצרה בעקבות דוכן הכבשים. אנשים מאד אהבו להצטלם על רקע הכבשים בדוכן, אז חשבתי שאפשר אולי לעשות ספר ילדים עם הדמויות שלהן. פניתי להוצאת ספרים שאהבה את הרעיון ורצתה לעניין את סידון בכתיבה. נפגשנו בבית קפה ושתינו מיץ גזר. מפה לשם, בדצמבר הקרוב יצא הספר העשירי המשותף שלנו. אני זוכר כמה התרגשתי רק מעצם ההיכרות אתו בפגישה, כי גדלתי על 'קרובים קרובים', 'החרצופים' 'זהו זה', ההצגות שלו והספרים, ורק המחשבה שאולי נעשה ספר ביחד כבר הייתה הישג גדול מבחינתי. אני לומד המון מאפרים, בעיקר את חשיבותה של צניעות ודרך ארץ. למעשה אימצתי אותו, או אולי הוא קצת אימץ אותי, ואני תמיד מתייעץ ומשתף אותו בדברים".

מהדיר אל הכוורת, מסידון לקדישמן

אחרי שנים של פיסול כבשים, חל מפנה בעלילה, ובשנת 2016 התוודע טל לעולמן של הדבורים, מה שהניע אותו להתחיל לצייר אותן.

דבורים???

"רצה הגורל, ולתדהמתי, כשעברתי לתל אביב, גיליתי שבבנין לידי גר האמן מנשה קדישמן ז"ל, יקיר הכבשים. אזרתי אומץ, ניגשתי אליו וסיפרתי לו שהגעתי מהעמק לת"א במטרה להצליח עם כבשת הספוג. הוא הזמין אותי אליו עם הכבשים, ונוצרה בינינו ידידות יפה ויחסי שכנות קרובים. דרכו נחשפתי לעולם האמנות והציור, להעריך, לאהוב ולאסוף. מאז תמיד בער בי לצייר וידעתי שיום אחד אמצא נושא שיעניין אותי מספיק כדי לצייר אותו ולהתמיד בו. לפני כשלוש וחצי שנים קראתי במקרה בנושא הכוורת והדבורים, על חשיבותן הרבה ועל כך שהן הולכות ונעלמות מהעולם. זה ריתק אותי והבנתי שמצאתי את הנושא שתמיד חיפשתי".

אג'נדת השמירה על הדבורים חדרה כל כך עמוק, עד שבאפריל 2017 ביים איתמר מתקפת דבורים פיקטיבית על ת"א, שהפכה ויראלית ברשת, במטרה לעורר את המודעות לסכנת הכחדתן של הדבורים.

מתקפת דבורים? צעד קצת רדיקלי, לא?

"אלברט איינשטיין היה זה שאמר 'ארבע שנים לאחר היעלמות הדבורה האחרונה – האנושות תיעלם גם'. אני עושה כל שביכולתי כדי לייצר את הבאזז עבור הדבורים שקולן לא נשמע, אך חיינו תלויים בהן. זו הסיבה שביימתי מתקפת דבורים אדירה על ת"א. הצלחתי להביא לבהלה והתנצלותי על כך. יצרתי קמפיין גרילה עם אפקט פחד, כי זו הדרך לחדור ללב האנשים בימינו. ביחד עם חברים טובים יצרנו סרטונים ותמונות של התקפת דבורים על ת"א. בשעה 9 בבוקר פתחנו חמ"ל, ומדי חצי שעה העלינו סרטון או תמונה שהפכו לוויראליים והגיעו לעשרות אלפי צפיות ושיתופים ברשתות החברתיות ובתקשורת. המטרה הייתה להפעיל לחץ על מקבלי ההחלטות בממשלה למצוא פתרונות להורדת הקרינה והפחתת הריסוס, כדי למנוע פגיעה בדבורים".

איך האג'נדה הזאת באה לידי ביטוי בעבודות שלך?

"כל הציורים שלי הם בהשראת כוורת הדבורים. חלקם מורכבים ממאות דבורים צפופות היוצרות דמויות, במטרה להמחיש את דרך פעולתן כקבוצה למען אינטרס משותף, קולקטיבי. הדבורה היחידה לא תשרוד לבד, רק ביחד כקהילה. צורת המשושה אליה אני מתייחס ברוב הציורים שלי, היא הצורה הראשונית שהטבע יצר, וכך גם נראה התא בו הדבורה שוכנת. התאהבתי בדבורים והחלטתי להתמסר לכך".

ואכן צורת המשושה שזורה כחוט השני בציוריו, גם כשהוא מצייר דמויות. אלטון ג'ון, אלביס פרסלי, להקת קווין, איימי וויינהאוז, המלכה אליזבת ופרידה קאלו, הם רק חלק מנושאי הציורים שלו, אבל המשושים תמיד נמצאים שם.

איך אתה בוחר את הנושאים לציורים?

"ראשית, כל הציורים שלי חייבים להתחבר לכוורת ולדבורים, ומעת לעת הם משקפים את רוח התקופה, כמו למשל האירוויזיון שהיה בארץ, או אירוע שנחשפתי אליו. לאלביס יש שיר בשם MONEY HONEY, פרדי מרקורי הוא QUEEN, ומאחר שבכוורת יש מלכה, אני מצייר מלכות ונשים חזקות. סדרת ציורי אלטון ג'ון למשל נוצרה בעקבות צפייה בסרט המרגש על חייו".

מה הכי מאפיין היום את עבודתך כאמן?

"אני חושב שאני אמן רב תחומי שמתמקד בכל פעם במטרה אחרת. התחלתי עם פיסול הכבשים, אחר כך עברתי לאיור ספרי הילדים, ובשנים האחרונות אני מצייר. אני מאוד אוהב לאתגר את עצמי בכל פעם במטרה חדשה, ואתאמץ מאד להצליח בה. רק לאחר מכן אתחיל פרויקט חדש לשנים הבאות".

והוא באמת לא נח לרגע. עד לאחרונה הוצגו עבודותיו בגלריות בת"א ובתערוכות שונות. ב-14 בנובמבר תוצג תערוכה חדשה שלו באוניברסיטת ת"א, במסגרת כנס דבוראות

שמנחה יוסי אוד, המוביל את המיזמים להשבת הדבורים הנעלמות, ביחד עם חוקרים ומדענים מהארץ ומחו"ל. תערוכה נוספת תהיה קשורה לדבורים ונדל"ן. מה הקשר בין השניים?, ודאי תשאלו.

איתמר מסביר: "חלות הדבש הן סוג של תשתית מאד חזקה, יציבה ומדויקת. הדבורים בונות כדי ליצור יציבות וגוף פיזי, ואת התאים בכורת בצורת משושים. בכורת ישנו ניצול מקסימלי של השטח, ולמרות העדינות והשביריות של החלות, הן מאד יציבות. ברגע שחלה מלאה בדבש, למרות הכובד שלה, היא מצליחה לשאת את הדבש".

את ציוריו של איתמר ניתן לרכוש באתר ETSY תחת Buzz Gallery. מחירי הציורים נעים בין 1,000 ל- 4,000 ש"ח וכולם כמובן נרכשים כמקור על בד קנבס.

אנו מקווים שהוא ימשיך לייצר באזז ושגם השנים הבאות תהיינה מלאות דבש עבור היוצר המוכשר הזה, נציג העמק שלנו.